

anden Finantsminister har gjort for en længere Tid siden; men det, som jeg i Anledning af, hvad det ærede Medlem nu anførte, nærmest ønsker at gjentage — da det formentlig ikke maa være tydeligt nok udtalt af mig forrige Gang, jeg havde Ordet —, er det, at jeg for mit Vedkommende ikke kan se den Almeninteresse, som skulde være knyttet til, at der istedetfor Aulsgaarden Faurholm kom en Bondeby Faurholm tilstede. Jeg maa tilføje, at jeg ikke kan se den Almeninteresse, som skulde ligge deri, og jeg kan altsaa heller ikke se, hvorledes man kan forsvare at lade andre Statyedere betale for, at en saadan Forandring fandt Sted med Hensyn til Jordarealets Fordeling ved Frederiksborg. Det ærede Medlem har vel forrige Gang, han havde Ordet, gjort gjældende, at naar man ad Lovgivningens Vej havde tilføjet noget efter hans Mening saa Ubilligt som det at danne nye større Aulsgaarde — det ærede Medlem brugte Udtrykket „Herregaarde“, men han mente naturligvis „Aulsgaarde“ —, saa skulde man ogsaa som Vederlag derfor at bringe Offre fra Statens Side, for at der kunde komme smaa Eiendomme tilstede; men det ærede Medlem maa dog erindre, at, dersom der er nogen Frihed — og nogen Frihed er der, skjøndt den er meget begrænset — til at danne større Aulsgaarde, saa er der en næsten ubegrænset Frihed til at danne smaaeiendomme, og denne Proces foregaar hver Dag og foregaar langt hurtigere end den af ham saa meget misbilligede Proces at danne enkelte større Aulsgaarde, saa jeg tror virkelig ikke, man kan sige, at Staten er forpligtet til at betale en Bøde af Statskassen for at tilvejebringe mindre Eiendomme gjennem Salg af Statens Domæner, for at veie op mod den Dannelse af større Aulsgaarde i Henshold til Lovgivningen, som det ærede Medlem ikke kan billige. Jeg maa meget bestemt fastholde, at dette Spørgsmaal kun betragtes, ligesom i Loven af 1871, som et rent finantsielt Spørgsmaal. Den eneste Grund for mig til at komme til Rigsdagen med dette Lovforslag, er, at jeg ikke vil have Ansvar for, i Henshold til Loven af 1871, at have solgt en Eiendom for mindre, end den er værd, fordi der eksisterer en Bestemmelse om, at til den Tid skal den sælges, uden Hensyn til, om der er Kjøbere eller ikke. Jeg har bragt det Spørgsmaal frem for Rigsdagen, om det ikke vilde være rigtigere at ombytte „skal“ med et „kan“, altsaa kan sælges, naar det er fordelagtigt. Jeg kan kun beklage, om dette lille Forslag skulde give Anledning til, at man paany kommer ind paa disse store eller ialtsald vidtløftige Forhandlinger, som jo naturligvis kunne knyttes til en Landbolovgivning, saa indviklet som den, vi i dette Dieblit have; men jeg tror dog egentlig ikke, at der er nogen særlig Anledning til at knytte Bestemmelser, sigtende til at raade Bødder paa formentlige Brøst i vor Landbolovgivning,

til et saa simpelt Spørgsmaal som dette: Salget eller Benyttelsen af en Statseiendom paa den fordelagtigste Maade.

Berg: Den Bemyndigelse, som den høitærede Finantsminister søger ved denne Lov, er en dobbelt; det er en Bemyndigelse til at vælge Tidspunktet for Bort salg, men derigjennem en Bemyndigelse til at bortforpagte paany paa et hvilket som helst Aaremaal. Sætte vi den nye Forpagtningstid til 10 eller 15 Aar, og man saa mener, at Eiendommen kunde bortselges under Forpagtningen til Aflevering til den og den Tid, saa kunne vi sige forud: Det bliver ikke i Smaa parceller; saa veed man, at det at vælge Tiden til Bort salg under Forpagtningstiden betyder Salg af den samlede Eiendom. Vi komme altsaa tilbage til det Spørgsmaal, som Finantsministeren forelægger os her, Spørgsmaal om et andet Tidspunkt for Salget paa den for Statskassen fordelagtigste Maade, kun det vil han høre Thingets Mening om, og det har givet Anledning til Lovforslaget. Vel, lad os da blive paa det Standpunkt. Men er det sikkert, at det er den for Statskassen fordelagtigste Maade, at der i Dieblittet gives nogle Tusinde Kroner mere, naar ellers Formen, under hvilken Salget finder Sted, viser sig at være mindre heldig for Statskassen i Fremtiden, forsaavidt de Mænd, der bo paa det Terrain, som denne Eiendom omfatter, komme til at skatte og skulde til Statskassen. Nu er det min Mening, at den for Statskassen fordelagtigste Maade at sælge denne Eiendom paa, er ikke at sælge den som en samlet Forpagtergaard, men under saadanne Former, at det bliver til en Bondeby, og selv om der derved bliver et Pengetab strax direkte for Statskassen, og det tror jeg absolut, der vil blive for Opnaaelsen af dette Formaal, er jeg overbevist om, at det alligevel vilde være det fordelagtigste for Statskassen at vælge denne Salgsmaade. Altsaa, selv om jeg gaar ud fra det indsnævrede Begreb, hvori Ministeren tager den for Statskassen fordelagtigste Maade, selv om jeg stiller mig paa det Standpunkt, at jeg siger: Ikke Menneker, men kun Jord, Bygninger og Penge kommer det an paa, siger jeg dog, at det er fordelagtigere for Statskassen her at skabe en Bondeby end at opretholde en Aulsgaard paa 8 a 900 Tdr. Land. Jeg er ikke enig med den høitærede Finantsminister i, at fordi man omtaler den heldigste Maade at afhænde denne Eiendom paa, man derfor kommer ind paa hele Principet for Landbolovgivningen. Jeg giver ikke Anledning dertil, jeg holder mig kun til dette bestemte Tilfælde: Faurholm, 859 Tdr. Land, beliggende paa det og det Sted, eiet af Staten. Jeg skal ikke komme ind paa Principene for Landbolovgivningen i det Hele taget, eller hvorledes Udskiftning og Sammenlægning skal ske; men jeg vil indrømme den høitærede Finantsminister Et,